Чурапчыга күн тахсар!

САҤА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

12+

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2015 сыл
Ыам ыйын
23
күнэ
СУБУОТА
№51
(11061)

Сайдыы олуктара

ӨЛҮӨНЭ ӨРҮҺҮ ТУОРУУР МУОСТА: ЕГОР БОРИСОВ БАҔА САНААТА ТУОЛУО ДУО?

Саха Өрөспүүбүлүкэтэ хаһан да инвестордар болҕомтолорун тардыбат этэ. Сүдү промышленнай бырайыактар олоххо киириилэрэ үгүс мөһөйдөрү көрсөр уонна тумүгэр үһүн баҕыыхха тардыллар. Ол сүрүн төрүөттэригэр аһары тыйыс климаты кытта суол-иис суоҕа уонна энергетика боппуруоһугар ыарахаттар буолаллар, бу дьиҥ бириичиинэлэриттэн өрөспүүбүлүкэ дойду атын регионнарыгар курутуун сүүйтэрэр.

Элгэ, Талакан, салгыы барыта

Ыраахтан холобур көрдүүр наадата суох. Элгэтээҕи чокуок сири баһылааһын, Талакаан нефти хостооһунну саҕалааһын иккис эрэ төгүлүттэн табыллыбыттара. Араас бириичиинэлэритэн бастакы саҕалааһыннар сатамматахтара. Арай өрөспүүбүлүкэ салайааччытын дьаныардаах түс сыаллаах үлэтин түмүгэр эрэ бу икки бырайыак ситиһиилээхтик олоххо киирдэ. Өссө биир чаҕылхай холобурунан «Беркакит-Томмот-Дьокуускай» тимир суолу тутуу буолар, суолу тутуу улахан аһара барыы өттүгэн ыарахан 90-с сыллар тубэспитэ. Өрөспүүбүлүкэ салайааччылара бу бырайыак олоххо ситиһиилээхтик киирэригэр бука барыы үлэлэспиттэрэ. Киниэр истэригэр Галина Данчикова, саамай ыарахан сылларга федеральнай бюджеттан тутууну үбүлээһинни ситиһэрэ түс бэйэтэ эппиттэбиэ.

Гаспах Чайанданы ахтан ылыахха. Бу туһунан аан бастаан 2000 сыллар саҕаланыыларыгар Вячеслав Штыров эппитэ. Ону бу уон сыла Егор Борисов эрэ дойду салалтатын уонна Газпрому кытта кэпсэтэн бу сүдү бырайыак олоххо киириитин саҕалыыра ситиһтэ. Бүгүн «Сила Сибири» аһыгы Россия биир бэлиэ символынан буолла.

Муостаҕа үһүн айан

Өлүөнэ өрүһү туоруур муостаны тутуу эмиэ уһаата. Биис сыл анараа өттүгэр бу боппуруос бүтэһиктээхтик быһаарылыыбыт курдуга. 2011 сыл сэтинньи 15 күнүгэр Алдараа Бэстээхтээҕи тимир суол станциятыгар «көмүс звенону» туһэрии үөрүүлээх түгэнигэр оччотооҕу дойдубут баһылыга Дмитрий Медведев Саха сирин олохтоохторугар Өлүөнэ өрүһү туоруур муоста хайаатар да тутуллуо диэн эрэннэрбитэ.

Кырдьыгы этэххэ, оччотон муоста тутуутун тула интригалар бааллар этэ. Соһуччу ханнык эрэ сабыдыаллаах бизнес-структура, муостаны уу аннынан ааһар тоннелынан солбуйдахха үбүлээһиннэ баланча чэпчэки буолуо диэн мадыыттаан, баһыым туһэрбитэ. Бу сананы биһиги тыйыс айылҕабытыгар, ирбэт тоҥ усулуобуйатыгар саарбаҕа суох кутталлаахын Егор Борисов дойду салалтатыгар учуонайдар уонна анал идэлээхтэр эксперттэй сыаналааһыннарыгар олоҕуран дакаастыырыгар сыппан ордук кэм барда. Онтон ыла ситуация көнүөх курдук этэ. Кырдьыга, тимир суол уонна массыына сырыылаах холбоһуктаах муоста оннугар массыына эрэ сырыылаах муоста тутуутун туһунан кэпсэтии хааллбыта. Росавтодор Өлүөнэ өрүһү туоруур муостаны тутууга күрэхи ситиһиилээхтик ыыппыта, кыайылаах кытта билиибитэ. Ол эрэн улахан политика уонна Арҕаа дойдулар экономическай өттүнэн хаачахтааһыннара мэһэйдэстилэр. Онон муоста тутуутун тиэмэтэ хайдах эрэ биллибэттик уонна чуумпутук күннээҕи бобиэскэттэн симэлийэн хаалла...

Ол эрэн кини баар буолуо!

Чахчы, бүтэһик күннэргэ дьылы суруналыыстар дьаҕаны муоста туһунан ахтыбаттара. Ол эрэн, түбэспиччэ буолбакка, Егор Борисов биир пресс-конференцияҕа билиммитигэн, кини биир саамай тутаах баҕа санаатынан Өлүөнэ өрүһү туоруур муостаны тутуу буолар.

Ыам ыйын 18 күнүгэр Дмитрий Медведевы кытта көрсүһүүтүгэр, Саха сирин Ил Дарханa эмиэ умнулбан эрэр боппуруоһу көтөхтө, үбүлээччилэр көмөлөрүнэн, ол иһигэр кытайдары ылан туран, бу проблеманы быһаарарга этии киллэрдэ.

Дойдуга экономическай өттүнэн билиҥҥи уустук кэмнэ Ил Дархан этиитэ олус интэриэһинэйдик уонна олоххо киирэн сөптөөхтүк көһүннэ. Егор Афанасьевич хайдах үлэлииирин билэн турааммыт, билиҥҥи усулуобуйаҕа сөп түбэһиннэрэн үбүлээччилэр болҕомтолорун тардарга сөптөөх толкуйу тобулан үлэни ыытар диэн эрэнэбит.

Дмитрий Медведев Саха сирин олохтоохторугар сытыытык турар проблеманы өйдөөн вице-премьер Аркадий Дворковичка Өлүөнэ өрүһү туоруур муоста тутуутугар саҥа этиилэри киллэрэр сыаллаах мунньах ыытарыгар сорудахтаата.

Билэн турар, кэтэһиннэриилээх муостабыт түргэнник тутуллубатын өйдүүбүт. Инникитин өссө да элбэх уһун уһуктаах кэпсэтиилэр, араас өрүттэри сөбүлэһиннэриилэр уонна ымпыгар-чымпыгар тиийэ чуолкайдааһыннар күүтэллэр. Ол эрэн сүрүнэ – Егор Борисов араас ыарахаттартан чаҕыйбакка, баҕа санаатын ситиһэргэ кимиэхэҕэтик иннин дьиэки барар. Бу баҕа санаалар бүтүн Өрөспүүбүлүкэ уонна кини хас биирдии олохтооҕун олоҕун-дьаһаҕын туһугар.

Розалия ПАВЛОВА.

Чөл олох

"ДОЙДУНУ КӨМҮСКҮҮРГЭ, ҮЛЭҔЭ БЭЛЭММИТ" ФЕСТИВАЛЬ

1930 сыллаахха "Комсомольская правда" хаһыат Сэбиэскэй Сойуус бары норуоттарыгар нация чөл туругунан, эт-хаан өттүнэн доруобай буолалларыгар ыҥырыы таһаарбыта. Бу сылтан бүтүн Сойуустааҕы курээнэһии ГТО ("Готов к труду и обороне") диэн аатынан саҕаламмыта. "Комсомолка" баһылыктын бары сойуус өрөспүүбүлүкэлэрэ өйөөннөр, сыл устата тэрээһин үлэтэр ыытыллыннар ГТО баҕаһатынта биэрэммиттэ. ГТО тутаах көрдөрүүлэр бааллара учуонайдар, спортсменнар, Үлэ Геройдара туруммуттара. Кинилэр ортолоругар Москватааҕы "Спартак" олохтооччулара ини-бии Знаменскийдар, академик Павлов, суруйааччы Максим Горькай баалара. 1934 сыттан оскуола үөрэнээччилэригэр ГТО анал программата олоҕурбута. Маны үөрэнээччи аһардан спортивнай эрэ көрдөрүүтэ буолбакка, медицинскэй көмөнү оҥоруута, спорт биир көрүҥэр судейство ыытыыта киирбиттэрэ. ГТО нуорматын туттарбыт дьоҥҥо кыһыл көмүс уонна үрүҥ көмүс значоктар туттарыллар буолбуттара. 1974 сыттан Бүтүн Сойуустааҕы ГТО чемпионаттара ыытыллар буолбуттара.

2014 сыллаахха РФ Президенэ В.В. Путин ыйааҕынан ГТО системэтин иккистээн сөргүтүүгү саҕаламмыта. Билигин бу хамсааһын Россия үрдүнэн ыытылла турар. 2015 сыттан ГТО нуормаһын туттарыы, үрдүк үөрэххэ киириигэ эмиэ учуоттааһырын туһунан, үөрэх миниистирэ Дмитрий Ливанов этиилигэр иһиллибитэ. Быйылгы ыытыллар ГТО нуормаҕын туттарыы Арассыыйа үрдүнэн нэһилиэнньэ тоһо бэлэмнээҕин тургутан көрүү буолар.

Чурапчы улууһугар ыытыллар "Ийэ дойдуну көмүскүүргэ уонна үлэҕэ бэлэммит" фестивалга улуус бүттүүн турунан, нэһилиэктэр, тэрилтэ салайааччылара, үлэһиттэрэ кыттыыны ыллылар. Бу ыытыллар улахан, маассабай дьаһал Улуу Кыайыы 70 сылыгар ананара, дьоммут-сэргэбит чөл олохтоох буолуутугар туһуланара сүргэбитин көтөҕөр.

Ыам ыйын 19-20 күннэригэр Чурапчы улууһун "Боотур Уус" стадионыгар республикаҕа аан маҥнайгынан устудьуоннар уонна үлэһиттэр ортолоругар "Ийэ дойдуну көмүскүүргэ уонна үлэҕэ бэлэммит" фестиваль киэҥ хабааннаахтык уонна үрдүк таһымнаахтык буолан ааста. Ол курдук, ыам ыйын 19 күнүгэр, 18-29 дьылы сааастаах 237 устудьуон кыттыыны ылла, олортон 199-һа ЧГФКСИ, 28 оҕо Чурапчы колледжыттан, 10 оҕо Одьулууннааҕы Аграрнай техникумтан.

Халлаан тымныытын аахсыбакка, үлэ чааһын тохтотон туран, киэҥ кыттыбыт тэрилтэлэр үлэһиттэригэр, салайааччыларыгар, Чурапчы улууһун баһылыга А.Т. Ноговицын, депутаттар Сэбиэттэрин бэрэссэдээтэлэ Я.П. Оконешников, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга С.А. Саргыдаев, СР Спорка миниистирстибэтин чэбдигирдэр-физкултуурунай үлэ отделын начальнига А.В. Брыкалов, Чурапчытааҕы физкултуура уонна спорт государственнай институтун научнай үлэҕэ проректора, ГТО тестированиетын муниципальнай киин салайааччыта С.С. Гуляева, физическэй култуура уонна спорт улуустааҕы бырабылыаннатын салайааччыта В.И. Давыдов эҕэрдэ тылы эттилэр. Фестиваль сүрүн судьуйатынан, физическэй иитиигэ наука кандидата, норуоттар икки ардыларынааҕы кылаастаах спорт маастара, чэпчэки атлетикаҕа Олимпийскай чемпионка Т.В. Самойленко ананан үлэлээтэ.

Сарсыарда 9 чаастан, киэһэ 18 чааска диэри уопсайа 893 киһи (17-тэн – 66 диэри саастаахтар) кэлэн уопсай нормативы туттардылар. Анардас Чурапчы нэһилиэгиттэн – 861, нэһилиэктэртэн эмиэ биирдиилээн кэлэн кыттыыны ыллылар, ол курдук: Телэй – 4, Мугудай – 1, Болугур – 1, Хоптоҕо – 1, Болтоҥо – 6, Хатылы – 5, Одьулуун – 1, Соловьев – 1, Сылан – 1; Хадаар – 3. Тэрилтэлэртэн 32 коллектив кыттыыны ылла: Чурапчытааҕы физкултуурунай институт, колледж, аграрнай техникум, улуустааҕы үөрэх управлениета, улуус нэһилиэк дьаһалтата, "Маарыкчаан" ПЮ, киин библиотека, үрбаанныгтар, Чурапчы 1-гы, 2-с нуомэрдээх орто оскуолалара, гимназия, Дьарыктаах буолуу киинэ, Ростелеком, Роспотребнадзор, почта, П.Н. Сокольников аатынан оройуоннааҕы балыыһа, уһуйааннар, Д.П. Коркин аатынан олимпийскай эрэллэри бэлэмниир оскуола-интэринээт, оҕо спортивнай оскуолата, Ис дьыала органа, МЧС, "Саҥа олох" редакцията, "Айыллаан", култуура үлэһиттэрэ – бука бары, биир киһи курдук чөл олоҕу өрө тутан, үрдүк тэрээһиннээхтик кыттыыны ылбыттара хайҕаллаах суол. Бу икки күннээх тэрээһин уопсай дьонун ахсаана – 1130 киһиэхэ тэнистэ. Инникитин улууска ГТО туттарыытын хонтуруоллуур анал хамыыһыйа тэриллэн, сыллааҕы халандаарынай былаан оноһуллара күүтүллэр, улуус үрдүнэн ыам ыйын бүтүүтэ оскуола үөрэнээччилэригэр апробация тестированиетын бары ааһаллара идэтиниллэр.

СР спорка миниистирстибэтин чэбдигирдэр-физкултуурунай үлэ отделын начальнига А.В. Брыкалов, улуус олохтоохторугар маннык анаан тирдэрдэр: "Убаастабыллаах улуус олохтоохторо! Билэргит курдук, Чурапчы улууһа спорка уруккуттан ордук интэриэстээх, сүрдээх кэхтээх оройуонунан биллэр. Ол да иһин буолуо, республика үрдүнэн аан бастакынан устудьуоннар, үлэһиттэр ортолоругар фестиваль ыытыллара ситиһтэ. Маны тэҥэ билигин республикаҕа тыһыынчаттан тахса оскуола үөрэнээччилэрэ ГТО араас нормативтарын туттараллар. Бэҕэһээ манна устудьуоннар кыттыылаах улахан тэрээһин барбытын олус улахаҥник сэргээтим, биһирээтим. Бүгүҥҥү фестиваль тэрээһиннээхтик салалтан ыытыла турарыттан үөрэбит. Иһиги атын улуустарга ГТО хаамыытын хонтуруоллуур муниципальнай киин салайааччыта С.С. Гуляева үлэтэ дьоһуннаах кэстэр. Көрөрбүт курдук, улуус баһылыга А.Т. Ноговицын бэйэтин салалтатын кытары, холобур көрдөрөн актыыбынайдык кытта сылдьар, ону таһынан бары тэрилтэлэр бу үлэ күнүн аахсыбакка кэлэн кыттыыны ыла сылдьаллара дирииннник махтанабын, ситиһиилэри баҕарабын".

Дьэ, онон, улуустут олохтоохторо чөлөн буолуҥ, чэбдик сылдьыҥ, инники кэскилбит эһиги илиигитигэр! "Ийэ дойдуну көмүскүүргэ уонна үлэҕэ бэлэммит" фестиваль аартыга арылынна, барыларыгар оро күүрүүлээх күннэри, дьоһуннаах түгэннэри баҕарабыт.

Семен ЖЕНДРИНСКОЙ.

Библ.

2015 - Россияҕа Литература сыла

ГОД ЛИТЕРАТУРЫ В РОССИИ
2015

Литература сылыгар уонна Н.Е.Мординов-Амма Аччыгыйа төрөөбүтэ 110 сылыгар аналлаах «АЙАР ЫЛЛЫК» уус-уран айымньыны суруйууга республикатааҕы куонкурус

БАЛАҺЫАННЬАТА

Куонкурус Саха Өрөспүүбүлүкэтин бэчээккэ, телевидениеҕа уонна радиоҕа биэрии дьыалаларыгар Департамена, Н.Е.Мординов - Амма Аччыгыйа аатынан «Кэскил» оҕо бэчээтин кыһата тэрийиитинэн уонна «БИИР НЬЫ-ГЫЛ РОССИЯ» партия Саха сиринээҕи салаатын өйөөһүнүнэн ыытыллар.

1. Куонкурус сыала-соруга:

1. Оҕоҕо төрөөбүт тылга таптал иҥэрии;
2. Оҕо дьоҕурун сайыннарар үйэтээҕи сыаннастарга үөрэтэр, интэриэһинэй литературнай айымньыны суруйуу;
3. Суруйааччылары уонна литератордары оҕо тиэмэтигэр болҕомтолорун уураллара көҕүлээһин, талааннаах суруналыыстары, суруйааччылары, литератордары өйөөһүн уонна болдьоһиннаах;
4. Бастыҥ айымньылары «Кэскил» уонна «Юность Севера» республикатааҕы хаһыаттарга, итиэннэ «Чуораанчык», «Колокольчик» оҕо сурунаалларыгар бэчээттээһин. Куонкурус кыайыылаахтарын уонна биһириэммит ааптардар айымньыларын хомуурунньугун таһаарыы.

2. Сүрүн ирдэбиллэр:

2.1. Айымньы ис хоһоонугар

• Хас биирдии айымньы оҕо өйдүүр дьоҕурун сайыннарар, тылын-өһүн байытар, киһи интэриэһин тардар дириҥ, дьикти ис хоһоонноох буолуохтаах;

• Айымньы ис хоһоонунан оҕоҕо чугас, дьонугар-сэргэтигэр, тулалыыр эйгэтигэр, сиэргэ-туомҥа, төрөөбүт сиригэр-уотугар итэҕэли таптала иҥэрэр, күннээҕи олоххо үйү-гас, кыахтаах, толкуйдаах буолар хаачыстыбалары иҥэрэр сыалтан тыыннаах буолуохтаах;

• Оҕо билиитэ-көрүүтэ кэрэхсэбилин үһүгүннэрэр күүстээх, итиэннэ онно дьулуһары күөртүүр сатабыллаах уран тиэмэлээх буолуохтаах.

2.2. Айымньыны оҥорон туттарыыга

• Айымньы компьютерга Times Sakha, Times New Roman шрифт 14 кээмэйинэн, строка икки ардын 1,5 см тэйиттэн бэчээттэммит буолуохтаах уонна А-4 кээмэйдээх кумааҕыга таһаарыллыахтаах.

• Суруллубут айымньы аннынгар ааптардас ааптар хос аата (псевдонима) уонна айымньытын толору аата эрэ суруллар.

• Куонкурус сабыылааҕын быһыытынан, ааптар тус туһа дьоҕус кэмбиэр иһигэр хос аатын (псевдонимын) быһаарыытын: дьиҥнээх аатын-суолун, олорор аадырыһын, төлөпүөнүн нүөмэрин толору ыйан, паастарын дааннайдарын кытта ИНН уонна СНИЛС куопуйаларын уган, ыга силимниир.

• Бэчээттэммит 2 экземпляр айымньыны ыга силимнэммит кыра кэмбиэри кытта тас кэмбиэргэ бииргэ угуллар итиэннэ тииһиллээх эрэ аадырыһы ыйан, «Сабыылаах куонкуруска» диэн чопчу суруйан ыытар.

• **Үлэ киирэээх аадырыһа:** 677000, Дьокуускай, Орджоникидзе уулуссатын 31 №-рэ, «Кэскил», „Юность Севера" хаһыаттар редакциялара, 1 этээс 132 №-дээх кэбиниэт.

3. Усулуобуйата:

Куонкуруска айымньы 3 жанрынан нууччалыы уонна сахалыы тылынан ылыллар:

а) сэһэн - 25 бэчээтинэй страницаҕа диэри кээмэйдээх;

б) кэпсээн - 5 бэчээтинэй страницаҕа диэри кээмэйдээх;

в) остуоруйа - 3 бэчээтинэй страницаҕа диэри кээмэйдээх.

4. Кыттааччылар:

Куонкуруска ким баҕалаах, кыахтаах кыттар. Кыттарга мэктиэ быһыытынан 2015 сыл иккис аҥарыгар Н.Е.Мординов-Амма Аччыгыйа аатынан „Кэскил» оҕо бэчээтин кыһата таһаарар хаһыаттарыттан эбэтэр сурунаалларыттан биирдиигэр суруттарбытын туһунан квитанция куопуйатын ыытыахтаах.

Айымньылар 2015 сыл атырдьах ыйын 15 күнүгэр диэри киирэээхтэр.

5. Кыайыылаахтары болдьоһуу:

«АЙАР ЫЛЛЫК» республикатааҕы куонкурус кыайыылаахтарын уонна биһирэммит айымньылар ааптардарын үөрүүлээхтик наҕараадалааһын балаҕан ыйын 11 күнүгэр Дьокуускай куоракка «Саха сирин бэчээтин түөрэтэ - 2015» регионнар икки ардыларынааҕы IX-с быыстапка-дьаарбаҥка кэмигэр ыытыллар.

Наҕараадалар:

Бастыҥ айымньылар ааптардарыгар туттарыллар бириэмийэлэр:

I-кы миэстэ:

• сэһэҥҥэ – 30 000 солкуобай.
• кэпсээҥҥэ – 20 000 солкуобай.
• остуоруйаҕа – 10 000 солкуобай.

II-с миэстэ:

• сэһэҥҥэ – 20 000 солкуобай.
• кэпсээҥҥэ – 10 000 солкуобай.
• остуоруйаҕа – 8 000 солкуобай

III-с миэстэ:

• сэһэҥҥэ – 10000 солкуобай.
• кэпсээҥҥэ – 8 000 солкуобай.
• остуоруйаҕа – 5 000 солкуобай

Тэрийээччилэр эбии анал уонна биһирэбил бириистэри туттараллар.

Бастыҥ айымньылар «Кэскил» уонна «Юность Севера» республикатааҕы хаһыаттарга, итиэннэ «Чуораанчык» «Колокольчик» оҕо сурунаалларыгар бэчээттэниэхтэрэ. Н.Е.Мординов-Амма Аччыгыйа аатынан „Кэскил" оҕо бэчээтин кыһата 2015 сыл түмүгэр «АЙАР ЫЛЛЫК» куонкурус кыайыылаахтарын уонна биһирэммит ааптардар айымньыларын хомуурунньугун таһаарар.

Тэрийээр бөлөх.

Киһи уонна сокуон

ӨЙДӨӨҤ! КИҺИ КЫБЫСТАР!

Саха араадьыйатын сыттыктана сытан куруутун истэбин. Олтуорунньук ахсыы ГИБДД нэдиэлэтээҕи субуоккатын кэпсииллэр. Онно ыам ыйын 19 күнүнээҕи биэриигэ: "Ааспыт нэдиэлэҕэ Чурапчы улууһугар 10 суоппар урууллга арыгы иһэн тутулунна", - диэтилэр. Дьокуускай куораттанураты биир даҕаны улуус ахтыллыбата. Биһиги "чемпионнаабыппыт". Бу сылга номнуо хаһыс да ахтыллыыбыт буолла. Дьэ, сүрэ бэрт! Киһи кыбыстар!

Сааһырдарбын даҕаны, суруйар "кыдьыгым" баҕарбакка, улууспут сонуннарын истэри, бөһүөлэктэри көтүппэккэ улуус баһылыгын планеркаларыгар сылдьабын. Таарыччы аҕыннахха, бу планеркалар, урукута хоноотооххо, мүнүүтэ да хойутааһына суох саҕаланаллар. Онуоха улуус үлэтин бары хайысхаларын хабан, үгүс тэрилтэлэр салайааччыларын информацияларын истэн, итэҕэһиннаҕаһы ыйан, соруктар туруоруллара киһини астынарар.

Бу планеркаларга полиция начальнига эбэтэр солбуйааччыта нэдиэлэ устата улууска общественнай бэрээдэк туругун туһунан хайаан да иһитиннэрии оҥороллор. Онно атын араас бэрээдэги кэһиилэри сэргэ нэдиэлэ ахсын кырата 10-ча суоппар урууллга арыгы иһэн тутуллан боротокуол толорулуллубутун туһунан кэпсииллэр. Биир даҕаны нэдиэлэни көтүппэккэ! Аҕыйааабыта 6-7 киһи диэччилэр. Түгүн сүрэй! Иһи нэдиэлэ устата дьыала тэриллибит суоппардар эрэ ахсааннара! Онтон бары тэһиллибэккэри аахтахха, кырдьык даҕаны "амсайан" баран урууллга олороочу, тутуллубатах киһи төһө элбэх буолуой! Бука, аҕыйаҕа суоҕа чахчы. Дьэ, биир иһиэммит иттиэ сытар!

Билиитин суол быраабылатын тутуһууга, ордук арыгы иһэн баран урууллга олоруу иһин ирдэбил олус күүһүрдэ. Соторугааҥҥа диэри, сыыһаг буолбахтаына, 0,4 промилле диэри алкоголь утаҕын испит суоппар ыстарааптаммат этэ. Ол сокуон Госдуумаҕан көтүрүллүбүтэ. Онон биир үрүүмкэтэ эбэтэр биэлэ даҕаны сии биир. Кырдьык даҕаны амсайан баран түбэстиҥ да, хас эрэ ый (сыл) быраабыҥ быстар. Ону тэҥэ 30 тыһ. солкуобайга диэри ыстарааптанаххын сөп. Эбэтэр рекламаҕа этэллэринии, "арыгы иһэн баран урууллга олордоххуна - уһуннук олоруоххун сөп". Ол, билэн туран, хаайыыга.

Чэ, арыгы иһэн баран массыынаны ыытыы сыһыатын, ол буруйу оҥоруу буоларын туһунан куолулуу, өйдөтө сатыыр наадата суох. Барыта биллэр дьыала.

БАРЫ СУОППАРДАР! Дэриэбинэ иһигэр, айан суолугар буолуохтааҕар тыаҕа, хонууга, бултуу-алтыы даҕаны сылдьан кырдьык да аһыы утаҕы иһэн баран урууллга олоро сатаамаҥ! Чурапчыбыт, улууспут аатын түһэн биэримэҥ! Маннык быһыы хаһан эрэ алдьархайга тиэрдиэн умнумаҥ! Өйдөөҥ!

Иван ПОНОМАРЕВ.

Эһиги болҕомтоҕутугар!

ЫАМ ЫЙЫН 21 КҮНЭ - ҮЛЭТЭ СУОХ БУОЛУУТТАН КӨМҮСКЭНИИ КҮНЭ

Үлэтэ хаачылыы биһиги улууспутугар биир уустук кыһалҕаҕан биллэр. Статистика көрдөрөрүнэн, Чурапчы улууһугар 8 760 үлэлиир кыахтаах дьонтон 812 - тэ үлэтэ суох. Улуус тэрилтэлэрэ ортотунан ыйга сүүстүү вакансия туһэриллэр эрээри, ол вакансиялар үгүстэрэ олус кыра хамнастаах.

Ыам ыйын 21 күнүн 1992 сылтан дойду үрдүнэн Үлэтэ суох буолууттан көмүскэнии күнүнэн билиэрилибиэ. Бу туһунан аан бастаан ИТАР-ТАСС хаһыата 1994 сыллаахха «Болиэ күннэр уонна даталар» диэн рубрикаҕа суруйбуттара. Үлэтэ суох буолуу дьону сатабылларын сүтэрэргэ күһэйэр, өй-санаа сатарыйыытыгар тиэрдэр кыһалҕа буолар. Дойдуга үлэтэ суох буолууттан көмүскүүргэ туһааннаах көмөлөр, өҥөлөр оҥоһуллаллар. Ол курдук, нэһилиэнньэ дьарыктаах буолуутун киинннэригэр үлэ булуутугар, квалификацияны үрдэтиигэ, саҥа идэлэргэ үөрэттэриигэ, социальнай адаптацияны барыыга тирэх буолан тустаах консультациялары оҥороллор.

Бу күнү көрсө Чурапчы улууһун нэһилиэнньэ Дьарыктаах буолуутун киинэ үлэтэ суох эбэтэр үлэлэрин уларытан баҕалаах дьонно нэдиэлэ устата ыам ыйын 25 – 29 күннэригэр «Аһаҕас аан күннэрин» биллэрэр. Бу тэрээһин чэрчитинэн саҥа үөрэх кууруустара тэриллэн ыытыллаллар: Нерюнгри куоракка «Машинист бульдозера»; «Арчы» үөрэтэр киинигэ «Электронное делопроизводство», «Работник фотостудии», «Парикмахер», «Водитель т/с категории «В»» уо.д.а. Бу кууруустарга биир дойдулаахтарбытын кэтэн үөрэтэриитигэр ыыталабыт. Кууруска үөрэнэр кэмнэ федеральнай бюджеттан стипендия төлөнөр.

Бэйэ дьыалатын тэрийэн баҕалаах дьонно бизнес-былаан көмүскээһинин хамыыһыйата быһаланнанар. Хамыыһыйаны ааспыт дьонно 82-лии тыһыынча солкуобай субсидия көрүллүө.

Онтон тыа сиригэр быстах үлэ миэстэтин тэрийии диэн үлэбит хайысхатынан 12 515,00 солкуобай хамнастаах, буолаары турар Олоҥхо ыһыаҕар бэлэмнэнэр сылааах ыраастыырдыы, тутуу, көҕүрдүү уонна да атын үлэлэргэ кыттар баҕалаах дьону үлэҕэ ыҥырабыт.

Дьарыктаах буолуу киинэ улуус тэрилтэлэрин кытта дуогабардары түһэрэн саастарын сиэ илик оҕолорго быстах үлэ миэстэлэрин таһааран үлэлэтэбит; бу үлэлэргэ бастаан туран КДН, ПДН учуотугар турар, элбэх оҕолоох, кыаммат дьиэ кэргэннээх оҕолор хаачыылаахтаахтар. Төрөппүттэр истииләригэр, оҕо сынньаланын туһалаахтык атаарарыгар улуус дьаһалтатын көҕүлээһининэн, Сервиснэй этээт тэриллэрин туһунан иһитиннэрэбит. Дьарыктаах буолуу киинин өттүттэн үлэлээбит оҕолорго 3 128 солкуобай материальнай көмө оҥоһуллуо, үлэлээбит тэрилтэлэртэн эбии хамнас төлөнүө.

Маны таһынан, тэрилтэ салайааччыларын истииләригэр, Дьарыктаах буолуу киинин ноҕуо быстах үлэ миэстэтэ тэрийиититэр төлөнөр материальнай өйөбүл кээмэйэ 2380 эбит буоллаҕына, билиитин туругунан 5 006 солкуобайга тэҥнэстэ.

Нэһилиэнньэ үлэлээх-хамнастаах, дьарыктаах буолуутун тэрийии дьону-сэргэни социальнай көмүскээһин эйгэтигэр тыын боппуруоһунан буолар. Онон быстах кэмҥэ үлэтэ суох дьону, тэрилтэ салайааччыларын Чурапчы улууһун нэһилиэнньэ Дьарыктаах буолуу киинигэр кэлэн, дойду үрдүнэн ыытыллар нэһилиэнньэ дьарыктаах буолуутун программаларын туһунан билсэр, туһаныр диэн ыҥырабыт.

Аадырыспыт: Ленин аатынан уулусса 35 («Арчы» үөрэтэр киин дьиэтэ), биллэр төлөпүөннэр 41-732, 42-708.

С.С. ОСИПОВ,
нэһилиэнньэ Дьарыктаах буолуу киинин салайааччыта.

Уйгуну-быйанғы дэлэтии – барыбыт сорукпут!

Үйгү кыһата

"Чурапчы" ТХПК "Сага олох" хаһыакка ыйга бирдэ тахсар анал сыһыарыыга

№ 5 (50)

2015 сыл
Ыам ыйын
23 күнэ
субуота
№51
(11061)

ЫРААС УУ -- ДОРУОБУЙА МЭКТИЭТЭ

Киһи олоҕор, доруобуйатын туругар иһэр уу сыыппата олус улахан. Кини кэмэ эколоогийбыт — тулалыыр эйэбит туруга молтоҕуҥуон бу боппуруос сыпыынык турар. Улууспут кинэ сүүрүүгэр уунан хаачыллыыга суоҕунан иһэр уута ирэбилэ эппиэттэбэт буолбута. Бу боппуруоһу быһаарыыга „Чурапчы“ ТХПК иһэр уулу онгорор сыаҕы анан үлэлэппитэ. Үлэлэрин-хамнастарын, быйыл сайын буолуохтаах „Олонхо ыһыаҕар“ бэлэмнэрин бэлэх кинилэргэ тиийэ сырытыыбын.

Федеральнай трасса кыпыытыгар „Агрокластер“ территориятыгар турар туспаҕай онгоһуулаах, таһыгар ыраахтан көстөр улахан рекламалаах сыаҕа таксыган айыллыбыт типэбиннит дабаны сүола моппох буолан ыксa кыайан чугаһаабатыбын. Трассаттан ыраҕасан сыҕаҕа тиийбиппэр

Степан Илларионов

Айтал Седалищев

киһи олоҕор, доруобуйатын туругар иһэр уу сыыппата олус улахан. Кини кэмэ эколоогийбыт — тулалыыр эйэбит туруга молтоҕуҥуон бу боппуруос сыпыынык турар. Улууспут кинэ сүүрүүгэр уунан хаачыллыыга суоҕунан иһэр уута ирэбилэ эппиэттэбэт буолбута. Бу боппуруоһу быһаарыыга „Чурапчы“ ТХПК иһэр уулу онгорор сыаҕы анан үлэлэппитэ. Үлэлэрин-хамнастарын, быйыл сайын буолуохтаах „Олонхо ыһыаҕар“ бэлэмнэрин бэлэх кинилэргэ тиийэ сырытыыбын.

Федеральнай трасса кыпыытыгар „Агрокластер“ территориятыгар турар туспаҕай онгоһуулаах, таһыгар ыраахтан көстөр улахан рекламалаах сыаҕа таксыган айыллыбыт типэбиннит дабаны сүола моппох буолан ыксa кыайан чугаһаабатыбын. Трассаттан ыраҕасан сыҕаҕа тиийбиппэр

„Чурапчы“ ТХПК уонна С. А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 7 „в“ кылаабын үөрэнээччилэрэ шефтэһэн үлэлээбиттэрэ үһүс сыла. Кылаас салайааччытынан Анна Егоровна Саввина үлэлиир.

Кылааска 21 оҕо үөрэнэр. Киниэтэрэн 10-на кыыс, 11-ро уол. Шефтээбиттэрин сыалыгар дуогабар түһэрсэллэр. Бастакы сыл-

ШЕФТЭҺЭН ҮЛЭЛИИЛЛЭР

ларыгар кооперативтан Н. А. Архаков сыһыарыытынан үлэтэсэллэ инвестиэрдэр Н. П. Феофанова, билигин А. Н. Большицкая курэпсэһиллэр.

Шефтэһии быһыытынан кооператив профориентационнай үлэҕэ көмөлөһөр. Улахан кылааска тахсыстахтарын аҕын бу үгэс систиэмэлээх буоларын ситиһиилээхтэр. Үөрэнээччилэр кооперативка экскурсияҕа сылдьаллар, үүтэн, этэн бороҕуукуйалар, кондитерскай онгоһуктар хайдах бэлэмнэнэллэрин кэпсэтиллэллэр.

Быйыл Сага дьыалы көрсөр бырайыынныыка кооператив туйгун, үчүгэй үөрэнээччилэрэ, баспыт общественниктэргэ, спортсменнарга грамота, бириис тутталлаата. Үөрэнээччилэр кооператив үлэтин-хамнаһын көрдөрөр стенда онгорбуттар, онно кинилэр онгорор астарын-уоллэрин туган хаартыскаҕа түспүттэрин ыйаабыттар.

Кылаас салайааччыта: „Шефтээх тэриллибит корщһүүбүтүн быһа пымпат, барытын толкорор. Бифини дабаны кыахпытынан ыспытабыт. Оҕолор 14 саастарын туолан үлэлиир бырааптыылахтарына, сайынын үлэлэн хаачыйарга комелеһүүхтэрэ диэн эрэнэбит. Үөрэнээччилэрим тэриллүүтэрин, шефтээх тэриллибитин кытары ыкса сибээстээхтик үлэлиирэ кыһалыахпыт“ — диир. Итинн олоҕо кинилэрин улахан туһалаах буоларга сарбаҕа суох.

“УЙГУ КЫҺАТЫГАР” -- ОДЬУЛУУН НЭҺИЛИЭГЭ

Улууспут биир улахан нэһилиэгэр Одьулуунна Дьабыһыла уонна Үрэх Күөрэ сэлиэнньэлэригэр холбоон 1418 киһи олорор. Итинтэн үлэлиир саастаах дьоно — 544, пенсионера — 201, оскуола үөрэнээччитэ—158, уһуйаан иитиллээччилэрэ — 80. Агротехникумна 75 устудьуон үөрэнэр. Нэһилиэк сирин иэнэ — 62121 гектар. Тыа хаһаайыстыбатыгар туһаныллар сир 5806 гектар, 3100 гектар ходуһа. 1518 сүөһүлээх, итинтэн 642 ынах, 1369 сылгы, итинтэн 1000 биэ.

ТЭТИМИ ЫҺЫКТЫБАТ ИҺИН

Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтатын тыа хаһаайыстыбатыгар специалиһынан Данил Дмитриевич Дьылаев үлэлиир. Кини нэһилиэк тыа хаһаайыстыбатыгар үлэтин биллиһиннэрдэ, чаабынай ыал Тарасовтар, предприниматель А.С. Барашков хаһаайыстыбаларыгар, „Комплекс“ баабынай хаһаайыстыба фермаларыгар сырыттыннарда.

–Нэһилиэкпитигэр сүрүн дьарыга сүөһү, сылгы иитиитэ. 1518 сүөһүлээхпит, оттон 642 ынах, 1369 сылгыбыт, оттон 1000 биэ. Ынах сүөһүбүтүгэр аннаабын баар, сылгы оннуган. Атын нэһилиэктэрдээҕэр ыһыыбыт иэнэ элбэх. Колхуостар, совхуостар үлэлиилэрин сабаҕа биһиги нэһилиэк ороһуоннна элбэх иэнэхох баабынныыбыттан биллэрбит. Биллигин оттон антарыптан ордуга туһаныллыбат. Элбэх иэнэ ыһааччыларбытыттан „Комплекс“ баабынай хаһаайыстыба — 200 гектар, „Нһургун“ баабынай хаһаайыстыба — 20 гектар, предприниматель С.С. Барашков—10 гектар буоталлар. Ыһыы иитиитинэн дьарыктаналлар дьоннохсоттут. Оо курдук, Н.С. Константинов 100 сылгыгыттаах, оттон 71 биэ, В. Х. Яковлев 73 сылгыгыттаах, оттон 54 биэ, К.И. Седалищев 64 сылгыгыттаах, оттон 52 биэ.

2015 сылга 5548 центнер үүтү ыыр былаанныахтаах. Түөр ый түмүгүгэр 307 центнери ыаммыт бу көмөскөбүн быһаммытынан 214 бырыһыанын толоруору ситистибит. Күнүс биллигин 1,5 тонналы тутпарабыт. Үүт тутуллар сыаната үрдээбитэ дьоҥу үлэҕэ көҕүлээтэ. Күн ахуу-ахуу Чурапчыга арыы сыыҕар киллэрэллэр. Үүтү муннхар пуун үлэлиэхтээхпит. Саҥа дьиэ тутуутун „Комплекс“ баабынай хаһаайыстыба саҕалаабыта. Үлэҕэ киллэрэр быһаннаахтар. Элбэх торуобу ыһыыга үлэтэһиэхтит. Түөрт өсөмөтүөр үлэлиилэр. Үрэх-Күөрэҕэ була иликпит, кордуубут. Сайын Дирин-Атаххаа „Комплекс“, Төнүгүрэстээх сайыһыкка А. С. Барашков көһүөхтэрэ.

Бастакы кварталга үтэ түмүгэ үчүгэй. Күөх сайынтта бу тэтими ыһыктыбат иһин үлэлиэхпит.

ЭЛБЭТЭН, КЭНГЭЭН ИҺИЭХПИТ

Ньургуйаана Реворьевна Тарасова үлэтиттэн олохтоох сибээс дьаһалтатыгар сылдьарыын хаһаайыстыбаҕыттар иттибит. Кинилэр иккэн хотонунан 34 сүөһүнү кыстаппыттар, итиитэн 19-на ыаччыллыбыт.

– Сүөһүлэрбитин дьиэ көрсэннэн коробут. Көрсэним Михаил Витальевич олохтоох баһаарынай чааска суоппардыыр. Хаһаайыстыбабытын кини дьаһайар. Оҕолорбут биирэс сылдьыһаллар, сүөһүлэрин олус таптыыллар. Кыыспыт Вероника 6-с кылаас үөрэнээччитэ, үлэбут Минна 5 саастаах. Бэйэбит сүөһүлэрбитин кытары дьоннон 10 сүөһүнү ыыһан кыстаппыппыт. Отторуу бэйэлээх аҕалаллар. Көрүүтүгэр биирдии сүөһүгэ 1-дии тыһ. солк. төлүүлээр. Сайын хаар уулуубутун кэннэ ылыбыттара. Сорохторо сайыһыкка тахсыыга ыһыахтаахтар. Бары эгэлгэ кыстыгы туораталлар, туруктара үчүгэй.

Бэйэбит хотоммут таһыаһан дьоннон биир хотону арендалаабыппыт. Этэҥҥэ бары сыл тэҥнэстиллэр. Оту таһыаһан комбикорм, эспэһэ сиэтэбит. Биллигин 10 ынах тороото, оссо көтөбүт. Үүтү кыһыннарыы туттарбыппыт. Биллигин күн ахуу-ахуу 3-түү бөтүөну туттарабыт. Үүт тутуллар сыанага үрдүк сыл баҕарар дьоҕот аахсар буолбутуттан үчүгэй.

Оптуотун аймахтарбытын кытары кытыһан болоҥсоһобиппит. Сүөһүбүтүн элбэхтэр быһаннаахтыт, күһүн эбии аһыыламмахтыт. Бэйэ хаһаайыстыбаларыгар сылгыларга, сүөһүлэргэ үчүгэй. Көрсэним, бэйэм дьонум сүөһүлээхтэр этэ. Онон кыра саастыыттан киниэхэ көрүүгэ үөрэппин, бу дьарыкпынан иилэн сылдьабын. Оҕолорбутун сахалар тоҕут дьарыктыыллар сүөһү иитиитигэр үөрэтэбит-такайабыт, – диэн комсомолец хаһаайка.

ГРАНҤА ТИКСЭРГЭ СУОТТАНАБЫТ

Иккис сылдьыбыт хаһаайыстыбабыт салайааччыта Афанасий Степанович Барашков сылгыларыгар бараары сырыттаҕына баттаһа тиийдибит.

Бу урукку „Төнүгүрэстээх“ баабынай хаһаайыстыба чилиэнэ 2008 сылтан „Барашков А.С.“ диэн ИП тэриммит. 70-ча сүөһүлээхтэрин быһыытынан Төнүгүрэстээҕэ баар базаларга уута баран анаабыт. Дьиэлэн таһыаһар баар хотоҕун ороҥнээн, салаҕан биллигин сүөһүлэрэ итиитэ турааллар.

– Улахан хаһаайыстыбаҕа эрэ сылга 70-ча тонна үүтү, 4,5 тонна эти туттарабыт. Отторбуна 50-ча бороскуну туруорабыт. Биллигин сүөһүбүн анаабын 21-ри ыһыктыбыт, итиитэн 10 ыаччыллыбыт. Биллигин 8 ынах тороото. Үүтү саҥа туттаран эрэбит. 66 сылгыгыттаахпыт, итиитэн 51 биэ. Бабаҕа, Таатта сүппүүгэр сылгар ходуһаларбыт уута барааллар, сүппүүнэн, баабына сиргэлэри оттообуллуут. Үс МТЗ тыраахтардаахпыт, - оҕолор, соҕор тиэхиньикэлэрбит баалларр. Сайын Төнүгүрэстээҕэ көһөр быһаанныахтыт. Аймахтарбытыныын 40-тан тахса ыанньыксаахпыт. Итиинэ баар базабытын ороҥнээннүүхтүт. Пилорамалаахпыт. Сайыһыкка тутуулар оборудованнне баар. Быһыарыыны баттаһан үүт ыаммын үрдэппит анаан сиэтэс, эспэһэ болоҥсоһобиппит этибит.

Гранҥа тиксэргэ иккис түһүмэҕэ киирсэр быһаанныахтыт. Биллигин документтарыгар оногостоо сылдьыбыт. Улууспут салаатыгар ойуурдаргэр эрэнэбит. Базабытын сапаарыгар көҥүллэрэс, сүөһүлүү, сылгыны элбэтэргэс ойобут наада. Уопсайынан государстволо ойобутун сылгыга уларыта сылдьыбакка бэрэлэхтиир усулуоста. Мин санаабар онтуйуллубут бородууксуйаҕа – үүнээ экэскэлэт тумуктэммитин кэннэ барыһыы биирэс тумэн комо бириллэрэ буолаар ордук буолуо этэ. Оччоҕуо харчы сыл сайдыыларыгар кэлиэ, сүөһүгэн, сылгыгыттан дьарыктаныыларыгар үлэрэ-харыыларга анаабыт комиэр улахан комо буолуо этэ“, – диир Афанасий Степанович.

Сыһыарыыны баҕарбытэ Алексей СЛЕПЦОВ.

“КОМПЛЕКС” ФЕРМАТЫН ЫАННЬЫКСЫТТАРА

Бу хаартыскаҕа „Комплекс“ баабынай хаһаайыстыба ыанньыксыттара М.А. Саввина, Е.В. Кардашевская. Киниэхэр 56 ынах сүөһүтэ ыанньыксыттыыллар. Биллигин 38 ынах торообут. Күн ахуу-ахуу 220 кг туттараллар.

Уйгуну-быйанғы дәлэтии – барыбыт сорукпут!

Үйгү кыһата

"Чурапчы" ТХПК "Санта олох" хаһыакка ыйта бипрдэ тахсар анал сыһыарыыта

№ 5 (50)

2015 сыл
Ыам ыйын
23 күнэ
субуота
№51
(11061)

ЫРААС УУ -- ДОРУОБУЙА МЭКТИЭТЭ

Киһи олоҕор, доруобуйатын туругар иһэр уу суолтата олус улахан. Кини кэмиэ экологиябыт — тулаайыр эйгэбит турута молтоҕуттуон бу боппуруос сыпыллыбык турар. Улууспут кинэ сүүрүгүрэр уунан хааччыллыыга суоҕунан иһэр уута ирэбилиэ эппиэтэ ээбэт буолбута. Бу боппуруоһу быһаарыыга „Чурапчы" ТХПК иһэр уулу оторор сыалы аһан ұлатыныгэ. Үлэлэрин-хамнастарын, быйыл сайын буолуоктаах „Олонхо ыһыаҕар" бэлэмнэрин билэ кэпиллэрэ этиибэ сырыттыбыт.

Федеральнай трасса кытылынар „Агрокластер" территориятыгар турар туспаҕай онтоһуулаах, таһыгар ырааһан костор улахан рекламалаах сыаҕа таксинан айланнан тиийбиппит дьаҕана суола мотох буолан ыксаллыйан чугаһаабатыбыт. Трассаттан арыллан сыаҕатиийиигэ балайда үрдэтэн буор, кумах күпүппэр. Ол эрээри оңу диэнэ хайаан юбиспиттэр. Онон эбии күттарын, чиэтэн биэрэкээ наада эбит.

Киэҥ-куоҥ сыаҕа анал халааттаах кэтэн киирэн бу комиэ үлэлии сылдьар Степан Илларионов, Айтал Седалищев көрүтэ сылдьан кордоруулэриттэн арааһа уустук тиэхиникэлэри, оборудованиелары көрдүбүт, уу хайдах бэлэмнэнэн тахсарын биилэстибит. Барыта автоматика эбит. Киинэҕэ көрөр собуотпарбыт; фабрикаларбыт уустук үлэлэрин курдук производстволара конвейерлэйиллэк (үгүү-субуу), бэйэ-бэйэлэриттэн ситимнэхтик ыыппыттар. Аан бастаан Мугудай скважинатыттан водоводунан аҕалыллыбыт уу 6 тонналаах, икки отсектаах цистерналарга күтүллэр. Ититтэн анал фильтрдьыыр установкаларыгар аайан 3-түү тонналаах 3 емкоска киирэр. Сатыы эргийэ турар установкаларга бэлэмнэммит анал быппыыскаларга күтүллэр. Итиннэ пробката эрилиэр. Этиккэлэтин бэйэтэ бэлэминиир, ситимниир оборудованиены аайан бэлэм бородууксуйа тахсар. 0,33 литрдээх, 0,5 литрдээх, 1,5 литрдээх, 5 литрдээх, 19 литрдээх быппыыскалар сыаҕа онтоһуллаллар. „Проформа", „Сокуратор", о. д. а. аптарааһах уустук оборудованиелар үлэлэхтэр. Аралас-суол үлэлэрэ бу суруйуута ымпыктаан-чымпыктаан сөҕүөбүлэһэ суруллубата.

Сыаҕа кыһыннары үлэлиир. Тэриллэгэр, чаҥыһай дьаҥан кыһыныын туһаналлар. Сакаас, аптыыларын сааскыттан саҕалаан эбиллэр, сайын ордук элбэх наадыйыы үөскүүр. Сыыналара 1,5 литрдээх быппыыска — 30 солк., оптовай (10 блоктан үөһэ) — 20 солк., 5 литрдээх — 55 солк., оптовай — 45 солк. Саамай туттуллар, аптыыга барар бородууксуйалара — 19 литрдээх уу. Быппыыскаларыгар аныыларыгар — 600 солк. Онтон сатыы быппыыскаҕын туттаран аттастаһан ыларга — 130 солк. Сакаас быһыытынан дьиэҕэр илтэн биэрэллэр. Аҕалыы (доставка) иһин быппыыска ахсын 50 солк. эбиллэр. Борокпой массыынанан аҕыйыгыска сакаас быһыытынан илтэн биэрэллэр. Уу хааччыстыбата сотору-сотору тустаах тэриллэгэриттэн боробиэркэлэнэр. Туттуллубут быппыыскалары анал составтаах уунан сууйаралларар, сыаҕа ыраастаабыт буолуутта хааччыллар.

„Олонхо сонньуутугар" элбэх уу наада буолуоктаабын, эппиэтин эстэрин толору ойдүүллэр. Хайдах үлэлиэхтэхтэрин чопчулаабыттар. Уулу билиһиттэн хайаан, аптыларыгар турар „Чурапчы" ТХПК овощехранилищетыгар уурунар быһаннаахтар.

Степан Илларионов

Айтал Седалищев

ШЕФТЭҺЭН ҮЛЭЛИИЛЛЭР

„Чурапчы" ТХПК уонна С. А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 7 „а" кылаабын үөрэнээччилэрэ шефтэһэн үлэлэрин үһүс сылын. Кылаас салайааччытынан Анна Егоровна Саввина үлэлиир.

Кылааска 21 оҕо үөрэнэр. Киниэхтэрэн 10-на кыыс, 11-рэ уол. Шефтэхтэриниин сылларга дуогабар түһэрсэллэр. Бастакы сылларыгар кооперативтан Н. А. Аржаков сыһыарыллан үлэлээбит, инженердэр Н. П. Феофанова, билиһиннэ А. Н. Большицкая куратордыыллар.

Шефтэйин быһыытынан кооператив профориентациялай үлэҕэ көмөлөһөр. Улахан кылааска тахсыктарын ахсын бу үлэ систематтаах буоларын ситиһиктэхтэр. Үөрэнээччилэр кооперативка экскурсияҕа сылдьыллар, үүтүн, этэн бородууксуйалар, кондитерскай онтоһуктар хайдах бэлэмнэнэллэрин кытары билсиһэллэр.

Быйыл Санта дьыалы корсор бырааһын пыыбыка кооператив туйгун, үүтүгэй үөрэнээччилэригэ, бастыг общественниктэргэ, спортсменнарга грамота, бириис туттартаата. Үөрэнээччилэр кооператив үлэлин-хамнаһын көрүөрэр стендэ онорбуттар, онно кинилэр оторор астарын-үөлэрин туһан хаартыскаҕа түспүттэрин ыйаабыттар.

Кылаас салайааччыта: „Шефтээх тэриллэбит көрөһүүбүтүн быһа тыммат, барыһан толорор. Бибилэ дьаҥа кыахтыыллан ыксыһабыт. Оҕолор 14 саастарын туолан үлэлиир быраабы ылыахтарыгар, сайыным үлэлээн хааччыйарга комолоһуохтэрэ диэн эрэнэбит. Үөрэнээччилэрим тороппуттэрин, шефтээх тэриллэбитин кытары ыкса сибээстээхтик үлэлиирэ кэһалыыхаллыы" диир. Итиннэ олохго киллэрии улахан туһалаах буоларга саарбаҕа суох.

ЭҔЭРДЭЛИИБИТ!

Күндү кэллиэгэбитин, СР культуратын үтүөлээх үлэһитин, РФ Суруйааччыларын, Суруналыыстарын сойуустарын чилиэнин ***Павел Петрович ФЕДОРОВЫ - Самоҕону*** *65 сааскынан итиитик-истиитик эҕэрдэлиибит!*

Баҕарабыт Литература сыныгар айар үлэҕэр үрдүк ситиһиилэри, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьол күрэнигэр дьулус сорҕуй.

Эҕэрдэни кытта Аксения Посельская аатынан Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай оскуолатын коллектива.

«Алаҕар нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата маннык сир учаастактарын уһааҕа сиригэр аһаан арендаҕа бэриллэрин туһунан биллэрэр:

Чыаппара сэл. Портовская уул. 20 иһнэ -2000 кв. м. Кадастровай нүөмэрэ 14:33:001001:786

Чыаппара сэл. Портовская уул. 18 иһнэ -2000 кв м. Кадастровай нүөмэрэ 14:33:001001:800

Чыаппара сэл. Портовская уул. 16 иһнэ -2000 кв м. Кадастровай нүөмэрэ 14:33:001001:789

Чыаппара сэл. Нагорная уул. 7 к.1 иһнэ -2000 кв м. Кадастровай нүөмэрэ 14:33:001001:787

Бу ааттаммыт сир учаастактарын ылыан баҕалаахтар сайабылыанньаны олохтоох дьаһалтаҕа бу биллэрии тахсыбыт күнүттэн 30 күн иһигэр тиксэрэҕит.

БИЛЛЭРИИЛЭР / ОБЪЯВЛЕНИЯ

УАЗ-бортовой хара буор (перегной) тиэйэбин. Биир массыына 3000 солк.

Тел.: 8-962-735-84-71, 8-914-101-70-55.

***

Хорҕуоппуй сирин хорутабын.

Билээр тел.: 8-914-265-03-73, 43-174.

***

Убаастабыллаах төрөппүттэр, Чурапчы улууһун олохтоохторо!

Эһиги ыам ыйын 27 күнүгэр киэһэ 7 ч. "Айылгы" КуоДСК-гэр А.П. Гоголев аатынан Оҕо искусстволарын оскуолатын үөрэнээччилэрин отчуот-кэнсиэригэр ыҥырабыт.

Билиэт улахан дьоҥҥо - 150 солк., оҕолорго - 100 солк.

Тэрийээр хамыыһыйа.

***

Кэтээскэтэх ИЖ П-4, Иж П-5 сүүрбэттэр, ИЖ П-5 сүүрэр олиһарка мотоциклары атыылыыбын.

Тел.: 8-914-29-36-313.

***

Сэтэ борооску сүттэ, бииһэ оҕус, иккитэ тыһы. Мооньуулларыгар эрэбэччи быалаахтар. Ким көрбүт биллэрэргитигэр көрдөһөбүт.

Билээр тел.: 8-964-426-83-04, 8-962-735-51-93.

***

Семенов Нюргун Джулустанович аатыгар бэриллибит 472746 №-дээх водительскай сибидиэтэлиствэ сүппүтүнэн дьиҥэ суоҕунан ааҕыллар.

Пенсионный фонд извещает

О ЕДИНОВРЕМЕННОЙ ВЫПЛАТЕ ЗА СЧЕТ СРЕДСТВ МАТЕРИНСКОГО (СЕМЕЙНОГО) КАПИТАЛА

Управлением Пенсионного фонда по Чурапчинскому улусу в целях реализации Федерального закона от 20.04.2015 г. № 88-ФЗ «О единовременной выплате за счет средств материнского (семейного) капитала» начат прием заявлений на распоряжение средств (части средств) материнского (семейного) капитала в сумме 20 тысяч рублей с 12 мая 2015 г.

Право на получение данной выплаты имеют лица, получившие государственный сертификат на материнский (семейный) капитал и не распорядившиеся средствами, независимо от срока, истекшего со дня рождения (усыновления) второго, третьего ребенка или последующих детей. Заявление можно подать не позднее 31 марта 2016 года, если право на дополнительные меры государственной поддержки возникло (возникает) по 31 декабря 2015г. включительно.

Заявление подается с предъявлением следующих документов:

- паспорт владельца сертификата;

- документы, подтверждающие реквизиты счета в кредитной организации, открытого на лицо, получившего сертификат (справка о наличии счета, договор открытия банковского счета).

Перечисление выплаты осуществляется не позднее двух месяцев со дня подачи заявления в территориальный орган Пенсионного фонда РФ.

Напоминаем, что данная выплата перечисляется из оставшихся средств материнского (семейного) капитала. В случае если фактический остаток на дату подачи заявления меньше 20 000 рублей, то данная выплата осуществляется в размере фактического остатка средств материнского (семейного) капитала.

С.Н. МАКАРОВА,
старший специалист.

Хатылы нэһилиэгин олохтооҕо

ЧИЧИГИНАРОВ Николай Николаевич

соһумардык олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

– Бииргэ үөрэммит доҕотторо Чичигинаров Николай Николаевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Людмила Степановнаҕа, уолугар Николайга, кыыһыгар Оляҕа, күтүөтүгэр, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар Хатылыга, Мырылаҕа, Болтоҥоҕо бииргэ үөрэммит табаарыстара, 1976 с. выпуск.

– Чичигинаров Николай Николаевич олохтон туораабытынан бииргэ үөрэммит доҕотторугар Сивцева Анна Николаевнаҕа, бары аймахтарыгар Хатылы 1975 с. выпуск.

– Чичигинаров Николай Николаевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Людмила Степановнаҕа, уолугар Коляҕа, кыыһыгар Оляҕа, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр Чурапчыттан Ивановтар, Макаровтар.

– Чичигинаров Николай Николаевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, балтыгар, аҕыс сыл үлэлээбит үлэһитигэр Моякарова Агафья Николаевнаҕа "Маарыкчаан" ПО бырабылыанньата, профкома, Хатылы нэһилиэгин үлэһиттэрэ.

– Убайа Чичигинаров Николай Николаевич олохтон туораабытынан бииргэ үлэлиир коллегаларыгар, Сылаҥнааҕы участковай балыыһа акушеркатыгар Дьяконова Светлана Николаевнаҕа Сылаҥ балыыһатын коллектива.

Кытааннах нэһилиэгин олохтооҕо, сэрии кыттыылааҕын огдообата, элбэх оҕо күндү-күндүбүт ийэбит, эбээбит, хос эбээбит

ВЛАДИМИРОВА Февронья Васильевна

бу дьыл ыам ыйын 20 күнүгэр 84 сааһыгар олохтон туораабытын курутуйан туран бары билэр дьонугар, аймахтарыгар иһитиннэрэбит.

Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

– Үлэ бэтэрээнэ Владимирова Февронья Васильевна олохтон туораабытынан кыыһыгар, бииргэ үлэлиир коллегаларыгар Кокурова Евдокия Григорьевнаҕа Дириҥ агроoскуолатын коллектива.

– Таптыыр ийэтэ Владимирова Февронья Васильевна олохтон туораабытынан дьуөгэлэригэр, коллегаларыгар Кокурова Евдокия Григорьевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр бииргэ үлэлээбит бухгалтердара.

Күндү сурүнум, таайбыт, 1982-1984 сс. Чурапчы орто, интернат-оскуолаларга математика учууталынан үлэлээбит

САННИКОВ Игнатий Игнатьевич

уһун ыарахан ыарыыттан бу дьыл ыам ыйын 14 күнүгэр олохтон туораабытын билэр дьонугар курутуйан туран иһитиннэрэбит.

А.И. Санникова, А.К., Н.К. Сивцевтэр.

Сылаҥ нэһилиэгин Улахан Күөл учаастагын олохтооҕо

ТРОФИМОВ Петр Константинович

олохтон туораабытынан күтүөппүтүгэр Иван Константиновичка, балтыбытыгар Мария Николаевнаҕа, кэргэннэригэр, оҕолоругар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчыттан Дьячковскайдар, Бушковтар, Горохыыттар, Николаевтар, кинилэр оҕолоро.

Таптыыр кэргэним, ийэбит, эбээбит, Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, РФ үөрэҕириитин туйгуна

НИКИТИНА Мария Петровна

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Семен Иванович Никитиҥҥэ, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Маарыкчаан" ПО Сэбиэтэ, бырабылыанньата, профкома.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

- Сайастара Никитина Мария Петровна олохтон туораабытынан убайдарыгар Семен Ивановичка, Викторияҕа, Еленаҕа, күтүөттэригэр Андрейга, кинилэр оҕолоругар балта Мотрена Ивановна, кини оҕолоро.

Таптыыр уолбут, бырааппыт, убайбыт

БАХЧАНЕН Александр Степанович

соһумардык олохтон туораабытынан дьонугар, кийиитигэр Светлана Степановнаҕа кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Ивановтар, Петровтар.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

- Күндү уоллара, убайдара, бырааттара, Мырыла нэһилиэгин олохтооҕо Бахчанен Александр Степанович элэр сааһыгар олохтон туораабытынан төрөппүттэригэр, бары чугас аймахтарыгар, бырааттыгар, бииргэ үлэлиир коллегаларыгар Дьячковскай Павел Степановичка, кини дьиэ кэргэнигэр "Чурапчы нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата.

Дьокуускай куорат олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ, уһун кэмнэргэ бухгалтерынан үлэлээбит

ЛУКОВЦЕВА Мария Харлампьевна

олохтон туораабытынан кыыһыгар Бродниковa Саргылаана Алексеевнаҕа, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Улуустааҕы кинигэ балыыһата салалтата, профкома, бэтэрээннэрин Сэбиэтэ.

Хатылы нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Чурапчы оройуонун бастакы тырахтардарын кыргыттарыттан биирдэстэрэ, сэрии кыттыылааҕын огдообото, элбэх оҕо күндү-күндүбүт таптыыр ийэбит, эбээбит, хос эбээбит

НАУМОВА Марфа Степановна

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

- Наумова Марфа Степановна олохтон туораабытынан кыыһыгар Вера Федотовнаҕа, сиэнигэр Арылааҥҥа, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар Чурапчытааҕы оскуола-интернаакка бииргэ үөрэммиттэрэ.

– Наумова Марфа Степановна олохтон туораабытынан кыыһыгар Марфа Федотовнаҕа, күтүөтүгэр Иван Гаврильевич Охлопковтарга Алаҕар нэһилиэгин "Алгыс" уһуйаан коллектива, үөрэх үлэһиттэрин профсоюһун комитета.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо

МОНАСТЫРЕВ Мирослав Саввич

соһумардык олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

–Күндү бырааттара, убайдара Монастырев Мирослав Саввич олохтон туораабытынан аҕатыгар Монастырев Савва Ивановичка, эдьиийигэр Зоя Михайловнаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр Монастыревтар, Катаевкэлар, Бушковтар.

– Өймүөкээн улууһа олохтооҕо Монастырев Мирослав Саввич соһумардык олохтон туораабытынан аҕатыгар Савва Ивановичка, бырааттыгар Николайга, балтыгар Евдокияҕа бэйэлэрин маллара.

–Таптыыр уоллара Монастырев Мирослав Саввич олохтон туораабытынан аҕатыгар Савва Ивановичка, балтыларыгар, эдьиийдэригэр Зоя Михайловнаҕа Мамеевтар, Ядреихинскайдар, Васильевтар.

Кылаабынай редактор – **А.А. ЗАХАРОВ.**
Эппиэттиир сэкиритээр, сурук отдела – **Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.**
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Корреспондент – **С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ.**
Корректор – **В.Н. ПЕТРОВА.**
Таҥааччы – **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**
Бэчээттээччи – **С.А. ПАВЛОВ, Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Тэрийээн таһаараачылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – **ПИ №14-0238.**

Саҥа олох

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". **Телефоннарбыт:** редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. **E-mail:** sanaoloh@mail.ru, **сайт:** sanaoloh.ru

Бэчээккэ сакааз: № 51 (11061)
Кээмэйэ: 1,5 бэч. лиис
Тираж 1850.
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Автор суруйар толоругар сөп редакция көрүүтүн кытта сөп түбэспэтин сөп. Сурук ааптара, ааптардар ааттара эппиэтинэһи сүгэллэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. **Бэчээккэ бэриллиннэ:** 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 22 .05.2015 с. офсетка бэчээттэннэ.
Аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". **Индекса:** 54907. Хаһыат нэдиэлэҕэ устата оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.